

LECTURES GRADUÉES EN DARIJA

عْلِي بَابَا وْ الرّْبْعِينْ شَفَّارْ

ALI BABA ET LES QUARANTE VOLEURS

Un classique en arabe marocain, en 16 chapitres

NIVEAU B1

Learning Darija الدارجة

Sommaire

01	Deux frères	4
02	Quarante cavaliers	9
03	La grotte	13
04	La mesure	18
05	Le frère jaloux	22
06	Le mot oublié	27
07	Le retour des voleurs	31
08	Marjana	36
09	Le cordonnier aux yeux bandés	40
10	Une marque sur la porte	45
11	Toutes les portes pareilles	50
12	Le marchand d'huile	55
13	La jarre qui parle	59
14	L'huile bouillante	64
15	Sans sel	69
16	La danse de Marjana	74
	RÉPONSES	79
	GLOSSAIRE	83
	GRAVURES	90

Arcs outrepassés David Roberts, Picturesque Views in Spain and Morocco (London, 1838)

01

جُوجْ دْ الْخُوتْ

juj d l-khut

DEUX FRÈRES

فْ وَاحْدْ الْمْدِينَة قْدِيمَة، كَانُو عَايْشِينْ جُوجْ دْ الْخُوتْ. الْكْبِيرْ سْمِيتُو قَاسَمْ، وْ الصْغِيرْ سْمِيتُو عْلِي بَابَا. بَّاهُومْ مَاتْ وْ خْلَّى لِيهُومْ غِيرْ شْوِيَّة دْ الْفْلُوسْ. قْسْمُوهُمْ بِينَاتْهُومْ بْالنْصْ، وْ كُلْ وَاحْدْ مْشَى فْ طْرِيقُو.

f wa7ed l-mdina qdima, kanu 3ayshin juj d l-khut. l-kbir smitu Qasem, w s-sghir smitu 3li Baba. bbahum mat w khella lihum ghir shwiya d l-flus. qesmuhum binathum b n-ness, w kull wa7ed msha f triqu.

Dans une vieille ville vivaient deux frères. L'aîné s'appelait Qasem et le cadet, Ali Baba. Leur père mourut en ne leur laissant qu'un peu d'argent. Ils le partagèrent en deux, et chacun suivit son chemin.

قَاسَمْ تْزَوَّجْ بْمْرَا غْنِيَّة، بَنْتْ وَاحْدْ التَّاجْرْ كْبِيرْ. مْنْ بَعْدْ الْعْرْسْ، حَلّْ حَانُوتْ كْبِيرَة فْ وْسْطْ السُّوقْ. كَانْ كَيْبِيعْ الثُّوبْ وْ الْحْرِيرْ، وْ النَّاسْ كَيْجِيوْ عَنْدُو مْنْ كُلّْ بْلَاصَة. وَلَّى رَاجْلْ غْنِي، كَيْلْبَسْ مْزْيَانْ وْ كَيَاكُلْ مْزْيَانْ. النَّاسْ كَانُو كَيْقُولُو عْلِيهْ: «قَاسَمْ عَنْدُو الزْهَرْ.» وْ مْرَاتُو كَانَتْ كَتْحْسَبْ كُلّْ دْرْهَمْ.

Qasem tzewwej b mra ghniya, bent wa7ed t-tajer kbir. mn be3d l-3ers, 7ell 7anut kbira f west s-suq. kan kaybi3 t-tub w l-7rir, w n-nas kayjiw 3ndu mn kull blasa. wella rajel ghni, kaylbes mzyan w kayakul mzyan. n-nas kanu kayqulu 3lih: «Qasem 3ndu z-zher.» w mratu kanet kat7seb kull derhem.

Qasem épousa une femme riche, la fille d'un grand marchand. Après la noce, il ouvrit une grande boutique au milieu du souk. Il vendait du tissu et de la soie, et les gens venaient de partout. Il devint un homme riche, bien habillé et bien nourri. Les gens disaient de lui : « Qasem a de la chance. » Et sa femme comptait chaque dirham.

عْلِي بَابَا تْزَوَّجْ بْزَهْرَة، بَنْتْ دْ الْحُومَة، فْقِيرَة بْحَالُو. زَهْرَة كَانَتْ مْرَا مْعْقُولَة، وْ كَتْعْرَفْ تْدَبَّرْ عْلَى الدَّارْ. مَا كَانْ عَنْدُو لَا حَانُوتْ لَا أَرْضْ لَا فْلُوسْ. كَانْ عَنْدُو غِيرْ تْلَاتَة دْ الْحْمِيرْ وْ وَاحْدْ الشَّاقُورْ قْدِيمْ. عْلِي بَابَا كَانْ حَطَّابْ.

3li Baba tzewwej b Zahra, bent d l-7uma, fqira b7alu. Zahra kanet mra m3qula, w kat3ref tdebber 3la d-dar. ma kan 3ndu la 7anut la ard la flus. kan 3ndu ghir tlata d l-7mir w wa7ed sh-shaqur qdim. 3li Baba kan 7ettab.

Ali Baba épousa Zahra, une fille du quartier, aussi pauvre que lui. Zahra était une femme raisonnable qui savait tenir une maison. Lui n'avait ni boutique, ni terre, ni argent. Il n'avait que trois ânes et une vieille hache. Ali Baba était bûcheron.

كُلّ صْبَاحْ كَانْ كَيْنُوضْ بْكْرِي قْبَلْ الشّْمْشْ. كَانْ كَيْدّي الْحْمِيرْ **لْلْغَابَة** وْ كَيْقْطَعْ **الْحْطَبْ** نْهَارْ كَامْلْ. فْ الْعْشِيَّة كَانْ كَيْرْجَعْ لْلْمْدِينَة وْ كَيْبِيعْ **الْحْطَبْ** فْ السُّوقْ. بْدَاكْ الشِّي اللِّي كَيْرْبَحْ، كَيْشْرِي الْخُبْزْ وْ شْوِيَّة دْ الزّيتْ. عْلِي بَابَا بْقَا فْقِيرْ، وَلَكِنْ كَانْ فَرْحَانْ.

kull sba7 kan kaynud bekri qbel sh-shemsh. kan kayddi l-7mir l l-ghaba w kayqte3 l-7teb nhar kamel. f l-3shiya kan kayrje3 l l-mdina w kaybi3 l-7teb f s-suq. b dak sh-shi lli kayrbe7, kayshri l-khubz w shwiya d z-zit. 3li Baba bqa fqir, walakin kan fer7an.

Chaque matin, il se levait tôt, avant le soleil. Il menait les ânes dans la forêt et coupait du bois toute la journée. En fin d'après-midi, il rentrait en ville et vendait le bois au souk. Avec ce qu'il gagnait, il achetait du pain et un peu d'huile. Ali Baba restait pauvre, mais il était heureux.

وَاحْدْ النّْهَارْ، زَهْرَة قَالَتْ لِيهْ: «حْتَّى لِيمْتَى غَادِي نْبْقَاوْ هَكّا؟» «خُوكْ عَايْشْ فْ الْخِيرْ، وْ حْنَا مَا عَنْدْنَا وَالُو.» عْلِي بَابَا ضْحَكْ وْ قَالْ: «**الرّْزْقْ** عْلَى اللّٰهْ، أَ زَهْرَة. خَصّْنِي غِيرْ الصّْحَّة.» «إِلَا خْدَمْتْ مْزْيَانْ، اللّٰهْ غَادِي يْعْطِينَا.»

wa7ed n-nhar, Zahra qalet lih: «7tta limta ghadi nebqaw hakka?» «khuk 3aysh f l-khir, w 7na ma 3ndna walu.» 3li Baba d7ek w qal: «r-rzq 3la llah, a Zahra. khessni ghir s-se77a.» «ila khdemt mzyan, llah ghadi y3tina.»

Un jour, Zahra lui dit : « Jusqu'à quand allons-nous vivre comme ça ? Ton frère vit dans l'abondance, et nous, nous n'avons rien. » Ali Baba rit et répondit : « Notre pain dépend de Dieu, Zahra. Il me faut seulement la santé. Si je travaille bien, Dieu nous donnera. »

وَاحْدْ الصّْبَاحْ، عْلِي بَابَا نَاضْ بْكْرِي بْحَالْ الْعَادَة. شْرَبْ كَاسْ دْ أَتَايْ، وْ شَدّْ **الشّْاقُوزْ** دْيَالُو. حَطّْ الْحْبَالْ عْلَى الْحْمِيرْ وْ خْرَجْ مْنْ بَابْ الْمْدِينَة. الْجّْوّْ

كَانْ زْوِينْ، وْ الطْرِيقْ لْلْغَابَة كَانْ خَاوِي. مَا كَانْ كَيْعْرَفْ بْلِّي هَادَاكْ النْهَارْ غَادِي يْبَدْلْ حْيَاتُو.

wa7ed s-sba7, 3li Baba nad bekri b7al l-3ada. shreb kas d atay, w shedd sh-shaqur dyalu. 7ett l-7bal 3la l-7mir w khrej mn bab l-mdina. j-jeww kan zwin, w t-triq l l-ghaba kan khawi. ma kan kay3ref belli hadak n-nhar ghadi ybeddel 7yatu.

Un matin, Ali Baba se leva tôt, comme d'habitude. Il but un verre de thé et prit sa hache. Il mit les cordes sur les ânes et sortit par la porte de la ville. Il faisait beau, et la route de la forêt était déserte. Il ne savait pas que ce jour-là allait changer sa vie.

MOTS

حَطَّابْ	*7ettab*	bûcheron
الْحْطَبْ	*l-7teb*	le bois (à brûler)
الشَّاقُورْ	*sh-shaqur*	la hache
الْغَابَة	*l-ghaba*	la forêt
تْزَوَّجْ بْ	*tzewwej b*	épouser
حَانُوتْ	*7anut*	boutique
رْبَحْ	*rbe7*	gagner (de l'argent)
الرْزْقْ	*r-rzq*	la subsistance, le gagne-pain

NOTE

Regardez kan kaynud, kan kaybi3, kan kayrje3. Kan suivi d'un présent correspond exactement à votre imparfait : il se levait, il vendait, il rentrait. Pour une action unique, la darija prend le passé simple du verbe, comme nad (il se leva) au dernier paragraphe. Vous faites déjà cette distinction en français.

QUESTIONS

1. Que vendait Qasem dans sa boutique ?
2. Comment Ali Baba gagnait-il sa vie ?
3. De quoi Zahra se plaignait-elle ?